

การศึกษาคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ปีการศึกษา 2566

The Study of Leadership Traits in Chulachomklao Royal Military Academy
Cadets, Academic year 2023

บทความวิจัย

รุ่งอรุณ วัฒยากร¹, วิชญ์พล จิตชินะกุล², คามิน ยอดกันทา³ และ กษิต์เดช รัตนสุรการย์⁴

Roongaroon Wattayakorn¹, Vitchapol Jitchinakul², Khamin Yodkantha³ and Kasidet Rattanasurakarn⁴

กองวิชากฎหมายและสังคมศาสตร์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า นครนายก ประเทศไทย 26001

Department of Law and Social Sciences, Education Section, Chulachomklao Royal

Military Academy (CRMA), Nakhon Nayok, Thailand 26001

E-mail: roongaroon.wat@crma.ac.th¹, 72vitchapol.ji@crma.ac.th²,

72khamin.yo@crma.ac.th³ and 72kasidet.ra@crma.ac.th⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนนายร้อย ชั้นปีที่ 2-5 จำนวน 288 นาย ในปีการศึกษา 2566 โดยการเลือกแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อย มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.93 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบประเมินคุณลักษณะผู้นำ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

¹ พันเอกหญิง ผศ.ดร., อาจารย์กองกฎหมายและสังคมศาสตร์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
Colonel Asst.Prof.Dr., Instructor, Department of Law and Social Sciences, Education Section, Chulachomklao
Royal Military Academy

ผู้นิพนธ์ประสานงาน โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
Corresponding Author, Chulachomklao Royal Military Academy

²⁻⁴ นักเรียนนายร้อย สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา กองวิชากฎหมายและสังคมศาสตร์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
Department of Law and Social Science, Academic Division, Chulachomklao Royal Military Academy

ผลการวิจัย พบว่า 1) คุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อยโดยรวมอยู่ในระดับสูง และ 2) นักเรียนนายร้อยที่มีบุคคลต้นแบบ มีการรับรู้ต่อการเป็นนักเรียนทหารและมีความคาดหวังต่อผลการเรียนเฉลี่ยทางวิชาการที่ต่างกัน มีคุณลักษณะผู้นำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ ขึ้นปี กลุ่มสาขาวิชา และประเภทของนักเรียนนายร้อยที่ต่างกัน ไม่ส่งผลให้คุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อยแตกต่างกัน

คำสำคัญ : คุณลักษณะผู้นำ, นักเรียนนายร้อย, โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (รร.จปร.)

Abstract

This research applied quantitative research approach to study and compare the personal factors that affect the leadership traits in Chulachomklao Royal Military Academy cadets. By Stratified random sampling, 288 cadets were chosen from the cadets, 2nd-5th's academic year in the 2023. Quantitative data was obtained from questionnaires with cronbach alpha coefficient of 0.93. Data were collected by leadership characteristics assessment and processed through descriptive statistics. Hypotheses were proven by t-test and One-way ANOVA.

The results showed that: 1) Overall, the level of the leadership traits of the cadets is high. 2) The comparison in accordance with the personal factors of the leadership traits found that the role model, the perception of being a cadet and expectation of academic's

Grade Point Average (GPA) caused the difference statistically significant at .01 level; and the differences due to the cadet's year, the branch group and types of cadets were not statistically significant.

Keywords: Leadership Traits, Cadet, Chulachomklao Royal Military Academy (CRMA)

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่อาศัยการอยู่ร่วมกัน โดยมีหัวหน้าหรือผู้นำของกลุ่มเป็นผู้จัดระเบียบให้สังคมเกิดความสงบเรียบร้อย ตลอดจนจัดสรรทรัพยากรอื่น ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกในสังคม ผู้นำที่ดีจึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับตำแหน่ง แต่จะต้องมีความมั่นคง สามารถให้การชี้นำอย่างเหมาะสม รวมถึงเป็นผู้ให้แรงบันดาลใจและสามารถสร้างบรรยากาศที่เป็นกำลังใจให้กับผู้อื่นหรือทีมได้ด้วย การจะเป็นผู้นำจะต้องมีคุณลักษณะสำคัญบางประการที่ส่งผลต่อการกระทำ ซึ่งทำให้ได้รับการยอมรับจากสมาชิกในกลุ่ม ดังคำกล่าวของ Maxwell (2012) ที่ว่า “ความเป็นผู้นำคือการกระทำ ไม่ใช่ตำแหน่ง” (Leadership is action, not position) และ “ผู้นำที่ดีนั้นไม่ได้เกิดจากการวางอำนาจบาตรใหญ่ แต่เกิดจากความสามารถในการสร้างพลัง และแรงบันดาลใจให้ผู้อื่น” (Leaders become great not because of their power, but because of their ability to empower others) ดังนั้น ผู้นำโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำทางทหาร จึงมีใช่มีเพียงตำแหน่งในการบังคับบัญชาเท่านั้น แต่จะต้องมีคุณลักษณะสำคัญบางประการที่โดดเด่น ซึ่งสามารถนำพาผู้ตามหรือผู้ใต้บังคับบัญชาให้ยินยอมพร้อมใจปฏิบัติภารกิจให้สำเร็จ

บทบาทของทหารในยุคปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปมาก โดยมีบทบาทด้านการให้ความช่วยเหลือสังคมเพิ่มขึ้นในทุกด้าน เช่น เมื่อเกิดการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ทหารได้ออกมาช่วยสร้างโรงพยาบาลสนาม เมื่อเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ ทหารได้ช่วยบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชนหรือแม้กระทั่งเมื่อเกิดความไม่สงบทางการเมือง ทหารก็ต้องเตรียมรับมือในการรักษาความสงบ เสริมสร้างความมั่นคง และรักษาความปลอดภัยให้แก่ประเทศชาติและประชาชน ฯลฯ การสร้างประสิทธิภาพทางทหารจะต้องเริ่มต้นจากการมีผู้นำที่มีความรู้ ความเข้าใจด้านวิชาการที่สามารถนำความรู้ “ศาสตร์” ไปประยุกต์ใช้อย่างมี “ศิลปะ” เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ต่าง ๆ ของสังคม (สุรชาติ บำรุงสุข, 2566, น.3) ดังนั้นการสร้างผู้นำในกองทัพจึงต้องให้ทหารได้รับการเรียนรู้ และปลูกฝังคุณลักษณะผู้นำ ซึ่งโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (รร.จปร.) เป็นสถาบันหลักในการสร้างผู้นำทางการทหารให้แก่กองทัพบก ดังวิสัยทัศน์ที่ว่า “แหล่งกำเนิดผู้นำที่สร้างทหารอาชีพ มีคุณธรรมที่ประเทศชาติเชื่อมั่น และนานาชาติยอมรับ” และตลอดระยะเวลาของการศึกษาใน รร.จปร. นอกจากนักเรียนนายร้อยจะได้รับความรู้ทางด้านวิชาการแขนงต่าง ๆ ตามความสนใจแล้ว รร.จปร. ยังบ่มเพาะให้นักเรียนนายร้อยมีความเป็น “นักรบที่ชาญฉลาด” มีลักษณะผู้นำที่ดี มีวินัย มีความกล้าหาญ เสียสละ รู้แบบธรรมเนียมของกองทัพ และมีอุดมการณ์ในการอุทิศตนเพื่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และประชาชน (โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า, กรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ [รร.จปร., กรม นนร.รอ.], 2566, น.12) อีกด้วย

จากการศึกษาของ วีระยุทธ สมหมาย และ ชยุต ภูพานันท์กุล (2565, น.133) พบว่า ผู้นำในหน่วยงานทหารแห่งหนึ่งยังมีการสั่งการมากกว่า แสดงการมีน้ำใจ การเห็นอกเห็นใจ และปัจจัยอื่น ๆ ต่อผู้ใต้บังคับบัญชาที่ยังคงความสำเร็จของงานด้วย

การมุ่งมั่นมากกว่ามุ่งคนด้วย เช่นเดียวกับ วรวิทย์ แสงทอง และวิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2561, น.251) ที่พบว่า รร.จปร. มีแนวทางการปฏิบัติในการจัดกิจกรรม หรือจัดเนื้อหาในหลักสูตรเกี่ยวกับการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อยในเรื่องของการตัดสินใจด้วยความกล้าหาญที่ยังไม่ชัดเจนและไม่ต่อเนื่อง ประกอบกับนักเรียนนายร้อยมักจะได้รับปลูกฝังจากรุ่นพี่เสมอมาว่า “ต้องไม่ขี้หน้าง ไม่พองนาย ไม่ขายเพื่อน” จึงอาจส่งผลต่อการตัดสินใจด้วยความกล้าหาญได้ และอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การเป็นผู้นำหน่วยทหารขนาดเล็กของผู้สำเร็จการศึกษาจาก รร.จปร. บางนายยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร (รุ่งอรุณ วัฒนากร, 2565, น.97)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงทำการศึกษาเรื่อง คุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อย รร.จปร. ปีการศึกษา 2566 เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งจะช่วยให้ กรม นนร.รอ.ฯ ส่วนวิชาทหาร (สวท.) ส่วนการศึกษา (สกศ.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน รร.จปร. ใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อยได้อย่างเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อย
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ การมีบุคคลต้นแบบ การรับรู้ต่อการเป็นนักเรียนทหาร ความคาดหวังต่อผลการเรียนเฉลี่ยทางวิชาการ ชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา และประเภทของนักเรียนนายร้อย

สมมติฐาน

นักเรียนนายร้อยที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีคุณลักษณะผู้นำแตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้นำที่มีประสิทธิภาพมักจะมีคุณลักษณะที่สำคัญบางประการที่โดดเด่น และเหนือกว่าผู้ที่ไม่ได้เป็นผู้นำ คุณลักษณะที่โดดเด่นเหล่านั้น ถือเป็นส่วนหนึ่งของการเป็นผู้นำ โดยนักวิชาการได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้นำทางทหารที่ดีไว้หลายแนวคิด พอสรุปได้ดังนี้

1. ผู้นำทางทหารต้องมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีจิตใจโอปอฮอมารี มีความสามารถในการตัดสินใจได้ถูกต้องทันต่อเวลา รวมทั้งมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (ภักถอน สนิทสม และณัฐพล จารัตน์, 2558, น.76) นอกจากนี้ ผู้นำทางการทหารต้องมีความเป็นทหารอาชีพ (Military Professionalism) คือ เป็นทหารที่มีความรู้ความชำนาญในวิชาชีพของตน พร้อมทั้งจะปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ และมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนกระทำโดยมีองค์ประกอบของทหารอาชีพ 3 ประการ ได้แก่ 1) มีความเชี่ยวชาญในการทำการรบและสงคราม 2) มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และ 3) ให้ความร่วมมือทั้งร่างกายและจิตใจอย่างเต็มความสามารถ โดยมีคุณลักษณะทหารอาชีพ 4 ประการ คือ 1) มีความสำนึกในการเป็นทหาร 2) ฝึกฝนตนเองให้มีความสามารถอย่างแท้จริง 3) มีความซื่อสัตย์สุจริต และ 4) มีความกล้าหาญ (ทวี แจ่มจำรัส, 2562) แม้ว่า คุณลักษณะของผู้นำทางการทหารสำหรับกองทัพบกในปัจจุบันจะไม่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน แต่ก็มีย่อย่างของการยึดถือตามแนวทางคุณลักษณะผู้นำ 14 ประการ ในคู่มือ FM 22-100 (The United States Army, 1958) ซึ่งประกอบด้วย ลักษณะท่าทาง ความกล้าหาญ ความเป็นผู้เชื่อถือได้ ความเด็ดขาด ความอดทน ความกระตือรือร้น ความริเริ่ม ความซื่อสัตย์ วิจารณ์ญาณ ความยุติธรรม ความรอบรู้ ความจงรักภักดี กาลเทศะ และความไม่เห็นแก่ตัว (รร.จปร., กรม นนร.รอ., 2566, น.108)

2. ค่านิยมพื้นฐานของ รร.จปร. คือ “CRMA” (โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า [รร.จปร.], 2566) ประกอบด้วย Commanders: C เป็นผู้นำทางทหารที่มีคุณลักษณะผู้นำ 14 ประการ ได้แก่ ลักษณะท่าทาง กล้าหาญ เด็ดขาด เป็นผู้เชื่อถือได้ อดทน กระตือรือร้น ริเริ่ม ซื่อสัตย์ มีวิจารณ์ญาณ ยุติธรรม มีความรู้ มีความภักดี มีกาลเทศะ และไม่เห็นแก่ตัว Responsibility: R มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ Modern: M มีความรู้เท่าทันโลกและทันสถานการณ์ และ Allegiance: A มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

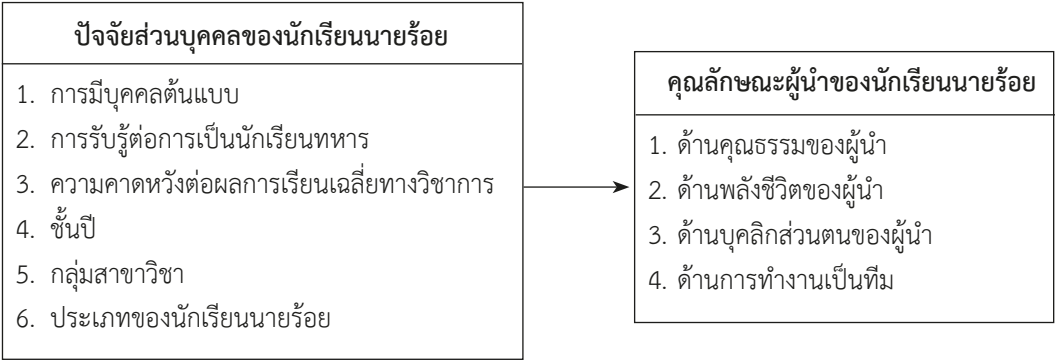
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนทหารและทหาร โดย รุ่งอรุณ วัฒนากร (2565) นำเสนอคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของนักเรียนนายร้อย รร.จปร. เป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มของคุณลักษณะที่ส่งเสริมความซื่อสัตย์กตัญญู กลุ่มของคุณลักษณะที่ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อกลุ่มของคุณลักษณะที่ส่งเสริมความเสียสละหรือมีน้ำใจ ทั้งนี้ ทวี แจ่มจำรัส (2562) ได้เสนอว่า คุณลักษณะทหารอาชีพมี 4 ประการ คือ มีความสำนึกในการเป็นทหารฝึกฝนตนเองให้มีความสามารถอย่างแท้จริง มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความกล้าหาญ และวรุฒิ แสงทอง และวิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2561) พบว่า คุณลักษณะผู้นำที่ควรเสริมสร้างให้แก่นักเรียนนายร้อย มี 7 ด้าน ได้แก่ การวางตัว การตัดสินใจ ความจงรักภักดี ความอดทน ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม และความรอบรู้

โดยสรุปในงานวิจัยครั้งนี้ คุณลักษณะผู้นำ หมายถึง สิ่งบ่งชี้หรือลักษณะประจำอันดีงามที่ควรจะต้องมีอยู่ในตัวของนักเรียนนายร้อย เพื่อสำเร็จเป็นนายทหารสัญญาบัตรของกองทัพบกที่สามารถปฏิบัติหน้าที่นำหน่วยทหารระดับหมวดในการปฏิบัติการรบได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจำแนกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1. คุณลักษณะด้านคุณธรรม หมายถึง นักเรียนนายร้อยมีพฤติกรรมที่แสดงถึงความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม ความไม่เห็นแก่ตัว และมีความเสียสละ
2. คุณลักษณะด้านพลังชีวิต หมายถึง นักเรียนนายร้อยมีพฤติกรรมที่แสดงถึงการมองโลกในแง่ดี มีชีวิตชีวาและกระตือรือร้น มีความอดทน มีความรับผิดชอบ มีความภาคภูมิใจในการเป็นทหาร มีความจงรักภักดี และมีความไว้วางใจได้

3. คุณลักษณะด้านบุคลิกส่วนตนของผู้นำ หมายถึง นักเรียนนายร้อยมีพฤติกรรมที่แสดงถึงความกล้าหาญ ความกล้าตัดสินใจ มีความเด็ดขาด มีความคิดริเริ่ม มีความรู้หมั่นพัฒนาตนเอง มีความเชี่ยวชาญในการเป็นทหาร มีลักษณะท่าทางที่ดี และมีความยืดหยุ่นโดยไม่เสียหลักการ
4. คุณลักษณะด้านการทำงานเป็นทีม หมายถึง นักเรียนนายร้อยมีพฤติกรรมที่แสดงถึงความเข้าใจผู้อื่น สามารถทำงานเป็นทีมได้ดี และรู้กาลเทศะ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เริ่มจากศึกษาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ เอกสารที่เกี่ยวข้อง นำมาสร้างเป็นกรอบประเด็นในการสร้างแบบประเมินคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อย จากนั้นดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนนายร้อย ชั้นปีที่ 2-5 ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่
 - 1.1 ประชากร คือ นักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 2-5 รร.จปร. ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,102 นาย

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนนายร้อยที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ 2-5 ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น.67-68) ได้ขนาดตัวอย่าง 285 นาย แต่เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ และกลุ่มตัวอย่างในแต่ละสาขาของทุกชั้นปีมีจำนวนเท่า ๆ กัน ในงานวิจัยครั้งนี้ จึงใช้กลุ่มตัวอย่างเพิ่มเป็นกลุ่มสาขาวิชาละ 96 นาย รวมทั้งสิ้นจำนวน 288 นาย โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามระดับชั้นปี

จากนั้นสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการสุ่มเลขที่ตามกลุ่มสาขาวิชาในแต่ละชั้นปี ของนักเรียนนายร้อย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบ ประเมินคุณลักษณะผู้นำ ดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์กรอบแนวคิดในการสร้าง แบบประเมินคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อย มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 50 ข้อ กำหนดคำตอบเป็น 5 ระดับ กำหนดเกณฑ์ การให้คะแนนตามระดับพฤติกรรม คือ ไม่เคยปฏิบัติเลย ให้ 1 คะแนน, ปฏิบัตินาน ๆ ครั้งให้ 2 คะแนน, ปฏิบัติเป็น บางครั้งให้ 3 คะแนน, ปฏิบัติบ่อยครั้งให้ 4 คะแนน และ ปฏิบัติเป็นประจำให้ 5 คะแนน โดยการแปลผลคะแนน ใช้การหาค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบสอบถามทั้งหมด ซึ่งอยู่ ระหว่าง 1-5 คะแนน และแบ่งค่าคะแนนเฉลี่ยเป็น 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายแบบอิงเกณฑ์ตามแนวคิด ของ บุญชม ศรีสะอาด (2560, น.73) ซึ่งสามารถแปลผล ได้ดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 มีคุณลักษณะผู้นำ อยู่ในระดับสูงมาก

คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 มีคุณลักษณะผู้นำ อยู่ในระดับสูง

คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 มีคุณลักษณะผู้นำ อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 มีคุณลักษณะผู้นำ อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 มีคุณลักษณะผู้นำ อยู่ในระดับต่ำ

2.2 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับ วัตถุประสงค์การวิจัย (Index of Consistency: IOC)

จากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ผลการตรวจสอบ พบว่า ข้อคำถาม ทุกข้อของแบบประเมินมีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00

2.3 นำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียน นายร้อย รร.จปร. ชั้นปีที่ 2-5 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ชั้นปีละ 9 นาย รวมทั้งสิ้นจำนวน 36 นาย แล้วนำข้อมูล มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการนำแบบประเมิน คุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อยที่คณะผู้วิจัย สร้างขึ้นไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างด้วยคณะผู้วิจัยเอง และได้รับแบบประเมินกลับคืน 288 ชุด คิดเป็นอัตราการ ตอบกลับร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยดำเนินการ วิเคราะห์ข้อมูล โดย

4.1 วิเคราะห์คุณลักษณะผู้นำของนักเรียน นายร้อย โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean, M) และค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard deviation, SD)

4.2 เปรียบเทียบคุณลักษณะผู้นำของนักเรียน นายร้อยด้วยการทดสอบที่ กรณีกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่ม เป็นอิสระจากกัน (t-test Independent) และวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และ เปรียบเทียบรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Lest Significant Difference: LSD) กรณีกลุ่มตัวอย่าง มากกว่าสองกลุ่ม

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย สามารถสรุปสาระสำคัญจำแนก ตามวัตถุประสงค์ ออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. การศึกษาคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อย พบว่า นักเรียนนายร้อยมีระดับคุณลักษณะผู้นำโดยรวม อยู่ในระดับสูง ($M = 4.10$, $SD = .41$) เมื่อพิจารณา

เป็นรายด้าน พบว่า คุณลักษณะผู้นำ อยู่ในระดับสูง ทุกด้านเช่นกัน โดยเรียงตามลำดับจากสูงไปหาต่ำได้ดังนี้ คุณลักษณะผู้นำ ด้านการทำงานเป็นทีม ($M = 4.23$, $SD = .51$) ด้านคุณธรรมของผู้นำ ($M = 4.15$, $SD = .49$)

ด้านบุคลิกส่วนตัวของผู้นำ ($M = 4.10$, $SD = .43$) และ ด้านพลังชีวิตของผู้นำ ($M = 3.93$, $SD = .48$) ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อย

คุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อย	ระดับของคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อย		
	ค่าเฉลี่ย (M)	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	ระดับคุณลักษณะผู้นำ
ด้านคุณธรรมของผู้นำ	4.15	.49	มีคุณลักษณะผู้นำอยู่ในระดับสูง
ด้านพลังชีวิตของผู้นำ	3.93	.48	มีคุณลักษณะผู้นำอยู่ในระดับสูง
ด้านบุคลิกส่วนตัวของผู้นำ	4.10	.43	มีคุณลักษณะผู้นำอยู่ในระดับสูง
ด้านการทำงานเป็นทีม	4.23	.51	มีคุณลักษณะผู้นำอยู่ในระดับสูง
คุณลักษณะผู้นำโดยรวมของนักเรียนนายร้อย	4.10	.41	มีคุณลักษณะผู้นำอยู่ในระดับสูง

2. การเปรียบเทียบคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า นักเรียนนายร้อยที่มีบุคคลต้นแบบ มีการรับรู้ต่อการเป็นนักเรียนทหาร และมีความคาดหวังต่อผลการเรียนเฉลี่ยทางวิชาการ

ที่แตกต่างกัน มีคุณลักษณะผู้นำแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ ชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา และประเภทของนักเรียนนายร้อยที่แตกต่างกัน ไม่ส่งผลให้คุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อยแตกต่างกัน

ตารางที่ 2 สรุปผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะผู้นำ จำแนกตาม ปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนนายร้อย

ปัจจัยส่วนบุคคล	ค่าสถิติ	ระดับนัยสำคัญ	ผลการทดสอบตามสมมติฐาน
1. การมีบุคคลต้นแบบ	$t = 0.14^{**}$	.01	เป็นไปตามสมมติฐาน
2. การรับรู้ต่อการเป็นนักเรียนทหาร	$F = 7.90^{**}$	.00	เป็นไปตามสมมติฐาน
3. ความคาดหวังต่อผลการเรียนเฉลี่ยทางวิชาการ	$F = 7.31^{**}$	.00	เป็นไปตามสมมติฐาน
4. ชั้นปี	$F = 0.22$	.89	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
5. กลุ่มสาขาวิชา	$F = 0.06$	.94	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
6. ประเภทของนักเรียนนายร้อย	$t = 0.14$	.89	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

หมายเหตุ : **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 เมื่อพิจารณาผลการทดสอบ สมมติฐานการวิจัย เรื่อง บุคลิกภาพตามคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของนักเรียนนายร้อย จำแนกตามปัจจัย ส่วนบุคคล ได้ผลดังนี้

1. สมมติฐานที่ 1 จำแนกตาม การมีบุคลลต้นแบบ พบว่า นักเรียนนายร้อยที่มีบุคลลต้นแบบ มีคุณลักษณะผู้นำ โดยรวมแตกต่างกับนักเรียนนายร้อยที่ไม่มีบุคลลต้นแบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทำให้ยอมรับ สมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบคุณลักษณะผู้นำ จำแนกตาม การมีบุคลลต้นแบบของนักเรียนนายร้อย

คุณลักษณะผู้นำ	การมีบุคลลต้นแบบ	M	t	Sig.
คุณลักษณะผู้นำโดยรวม ของนักเรียนนายร้อย	นักเรียนนายร้อยที่มีบุคลลต้นแบบ	4.13	2.83**	.01
	นักเรียนนายร้อยที่ไม่มีบุคลลต้นแบบ	3.95		

หมายเหตุ : **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนนายร้อยที่มีบุคลลต้นแบบ มีค่าเฉลี่ยระดับคุณลักษณะผู้นำโดยรวม สูงกว่า นักเรียนนายร้อยที่ไม่มีบุคลลต้นแบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. สมมติฐานที่ 2 จำแนกตามการรับรู้ต่อการเป็นนักเรียนทหาร พบว่า นักเรียนนายร้อยที่มีการรับรู้ต่อการเป็นนักเรียนทหารแตกต่างกัน มีระดับคุณลักษณะผู้นำ โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทำให้ยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบคุณลักษณะผู้นำ จำแนกตาม การรับรู้ต่อการเป็นนักเรียนทหารของนักเรียนนายร้อย

คุณลักษณะผู้นำ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
คุณลักษณะผู้นำโดยรวม ของนักเรียนนายร้อย	ระหว่างกลุ่ม	3	3.62	1.21	7.90**	.00
	ภายในกลุ่ม	284	43.42	0.15		
	รวม	287	47.05			

หมายเหตุ : **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 พบว่า การรับรู้ต่อการเป็นนักเรียนทหารที่แตกต่างกันของนักเรียนนายร้อย อย่างน้อย 1 คู่ ส่งผลให้มีคุณลักษณะผู้นำแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยคุณลักษณะผู้นำ

ของนักเรียนนายร้อย และจากการวิเคราะห์ความแตกต่างของคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อยที่มีการรับรู้ต่อการเป็นนักเรียนทหารต่างกัน เป็นรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบ LSD พบว่า มีจำนวน 4 คู่ที่แตกต่างกัน ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของคุณลักษณะผู้นำ จำแนกตาม การรับรู้ต่อการเป็นนักเรียนทหาร
ของนักเรียนนายร้อย

คุณลักษณะผู้นำ	การรับรู้ต่อการเป็นนักเรียนทหาร	M	ตรง	ส่วนใหญ่ตรง	ไม่ค่อยตรง	ไม่ตรงเลย
			(1)	(2)	(3)	(4)
คุณลักษณะผู้นำโดยรวม ของนักเรียนนายร้อย	ตรงกับความเป็นจริง (1)	4.22	0.09 (.13)	0.26** (.00)	0.58** (.00)	
	ส่วนใหญ่ตรงกับความเป็นจริง (2)	4.13		0.17** (.00)	0.49** (.00)	
	ไม่ค่อยตรงกับความเป็นจริง (3)	3.96				0.32 (.06)
	ไม่ตรงกับความเป็นจริงเลย (4)	3.64				

หมายเหตุ: *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบ LSD พบว่า นักเรียนนายร้อยที่มีการรับรู้ตรงกับความเป็นจริง มีคุณลักษณะผู้นำโดยรวมสูงกว่านักเรียนนายร้อยที่มีการรับรู้ไม่ตรงกับความเป็นจริง และนักเรียนนายร้อยที่มีการรับรู้ไม่ตรงกับความเป็นจริงเลย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีผลต่างของค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.26 และ 0.58 ตามลำดับ เช่นเดียวกับนักเรียนนายร้อยที่มีการรับรู้ส่วนใหญ่ตรงกับความเป็นจริง ก็มีคุณลักษณะผู้นำโดยรวมสูงกว่านักเรียนนายร้อยที่มีการรับรู้ไม่ตรงกับความเป็นจริง และ

นักเรียนนายร้อยที่มีการรับรู้ไม่ตรงกับความเป็นจริงเลย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีผลต่างของค่าเฉลี่ย เท่ากับ 0.17 และ 0.49 ตามลำดับ นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

3. สมมติฐานที่ 3 จำแนกตาม ความคาดหวังต่อผลการเรียนเฉลี่ยทางวิชาการ พบว่า นักเรียนนายร้อยที่มีความคาดหวังต่อผลการเรียนเฉลี่ยทางวิชาการแตกต่างกัน มีระดับคุณลักษณะผู้นำโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทำให้ยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบคุณลักษณะผู้นำ จำแนกตาม ความคาดหวังต่อผลการเรียนเฉลี่ยทางวิชาการของนักเรียนนายร้อย

คุณลักษณะผู้นำ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
คุณลักษณะผู้นำโดยรวม ของนักเรียนนายร้อย	ระหว่างกลุ่ม	3	3.37	1.12	7.31**	.00
	ภายในกลุ่ม	284	43.67	0.15		
	รวม	287	47.06			

หมายเหตุ: **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 6 พบว่า ความคาดหวังต่อผลการเรียนเฉลี่ยทางวิชาการที่แตกต่างกันของนักเรียนนายร้อยอย่างน้อย 1 คู่ ส่งผลให้มีคุณลักษณะผู้นำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณา

ค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์ความแตกต่างของคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อยที่มีความคาดหวังต่อผลการเรียนเฉลี่ยทางวิชาการต่างกัน เป็นรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบ LSD พบว่า มีจำนวน 3 คู่ที่แตกต่างกัน ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของคุณลักษณะผู้นำ จำแนกตาม ความคาดหวังต่อผลการเรียนเฉลี่ยทางวิชาการของนักเรียนนายร้อย

คุณลักษณะผู้นำ	ความคาดหวังต่อ ผลการเรียนเฉลี่ย ทางวิชาการ	M	3.75 ขึ้นไป (1)	3.60-3.74 (2)	3.40-3.59 (3)	2.00-3.39 (4)
คุณลักษณะผู้นำโดยรวม ของนักเรียนนายร้อย	3.75 ขึ้นไป (1)	4.20		0.06 (.33)	0.07 (.22)	0.30** (.00)
	3.60-3.74 (2)	4.14			0.01 (.89)	0.24** (.00)
	3.40-3.59 (3)	4.13				0.23** (.00)
	2.00-3.39 (4)	3.90				

หมายเหตุ : ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 7 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบ LSD พบว่า นักเรียนนายร้อยที่มีความคาดหวังต่อผลการเรียนเฉลี่ยทางวิชาการ 3.75 ขึ้นไป 3.60-3.74 และ 3.40-3.59 มีคุณลักษณะผู้นำโดยรวมสูงกว่านักเรียนนายร้อยที่มีความคาดหวังต่อผลการเรียนเฉลี่ยทางวิชาการ 2.00-3.39 อย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีผลต่างของค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.30, 0.24 และ 0.23 ตามลำดับ นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

4. สมมติฐานที่ 3 จำแนกตาม ชั้นปี พบว่า นักเรียนนายร้อยที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีแตกต่างกัน มีระดับคุณลักษณะผู้นำโดยรวมไม่แตกต่างกัน ทำให้ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบคุณลักษณะผู้นำ จำแนกตาม ชั้นปีที่ศึกษาของนักเรียนนายร้อย

คุณลักษณะผู้นำ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
คุณลักษณะผู้นำโดยรวมของนักเรียนนายร้อย	ระหว่างกลุ่ม	3	0.11	0.04	0.21	0.89
	ภายในกลุ่ม	284	46.94	0.17		
	รวม	287	47.05			

5. สมมติฐานที่ 5 จำแนกตาม กลุ่มสาขาวิชา พบว่า นักเรียนนายร้อยที่ศึกษาอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาแตกต่างกัน

มีระดับคุณลักษณะผู้นำโดยรวมไม่แตกต่างกัน ทำให้ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังแสดงในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 เปรียบเทียบคุณลักษณะผู้นำ จำแนกตาม กลุ่มสาขาวิชาที่ศึกษาของนักเรียนนายร้อย

คุณลักษณะผู้นำ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
คุณลักษณะผู้นำโดยรวม ของนักเรียนนายร้อย	ระหว่างกลุ่ม	2	0.02	0.01	0.06	0.94
	ภายในกลุ่ม	285	47.03	0.17		
	รวม	287	47.05			

6. สมมติฐานที่ 6 จำแนกตาม ประเภทของ นักเรียนนายร้อย พบว่า ประเภทของนักเรียนนายร้อย ที่แตกต่างกัน มีระดับคุณลักษณะผู้นำโดยรวมไม่แตกต่างกัน ทำให้ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังแสดงในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 เปรียบเทียบคุณลักษณะผู้นำ จำแนกตาม ประเภทของนักเรียนนายร้อย

คุณลักษณะผู้นำ	การมีบุคคลต้นแบบ	M	t	Sig.
คุณลักษณะผู้นำโดยรวม ของนักเรียนนายร้อย	นักเรียนนายร้อยที่เป็นนักกีฬา	4.09	-0.14	.89
	นักเรียนนายร้อยที่ไม่ได้เป็นนักกีฬา (ชาวบ้าน)	4.10		

สรุปและอภิปรายผล

1. คุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อย อยู่ในระดับสูง ทั้งคุณลักษณะผู้นำโดยรวม และรายด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรม ด้านพลังชีวิต ด้านบุคลิกส่วนตน และด้านการทำงานเป็นทีม (M อยู่ระหว่าง 3.93-4.23) อภิปรายได้ว่า นักเรียนนายร้อยได้รับการปลูกฝังคุณลักษณะ ผู้นำทางทหารมาตั้งแต่เป็นนักเรียนเตรียมทหารจนขึ้น เหล่ามาศึกษาที่ รร.จปร. ผ่านระบบการฝึกศึกษาทั้งทาง วิชาการและวิชาทหาร ให้ความรู้ความสามารถในการเป็น ผู้บังคับบัญชาและนำหน่วยทหารระดับหมวดปฏิบัติกรรบ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีส่วนช่วยในการพัฒนา กองทัพและประเทศชาติ โดยนักเรียนนายร้อยส่วนใหญ่ มีความตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ของการเป็นนักเรียนทหาร ที่จะต้องสำเร็จการศึกษาและเป็นผู้นำหน่วยทหารระดับ หมวดที่สามารถปฏิบัติการรบได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการหล่อหลอมจากหลักสูตรและกิจกรรมที่หลากหลาย รูปแบบของ รร.จปร. ซึ่งถือเป็นสถาบันต้นกำเนิดแห่งผู้นำ สอดคล้องกับปรัชญา รร.จปร. ที่ว่า “เป็นสถาบันอุดมศึกษา

ที่สร้างผู้นำให้มีความรู้ มีวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม และ อุดมการณ์ความรักชาติ” โดยมีปณิธานคือ “มุ่งผลิต นายทหารสัญญาบัตรที่มีคุณลักษณะและขีดความสามารถ ที่กองทัพต้องการ และเป็นที่ยอมรับของสังคม” เกิดเป็น อัตลักษณ์ของนักเรียนนายร้อย คือ “เป็นสุภาพบุรุษ นักรบ นักพัฒนา ที่มีความเป็นผู้นำ ยึดมั่นอุดมการณ์ เทิดทูน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์” (รร.จปร., 2566) สอดคล้องกับนโยบายของกองทัพบก (2565) ที่กำหนดให้ รร.จปร. มีหน้าที่ในการผลิตนายทหารสัญญาบัตรให้เป็น นักรบที่ชาญฉลาดตามความต้องการของกองทัพบก ซึ่งนอกจากนักเรียนนายร้อยจะต้องมีพื้นฐานความรู้ วิทยาการระดับอุดมศึกษาที่เพียงพอสำหรับการปฏิบัติงาน ในฐานะนายทหารสัญญาบัตรหลักของกองทัพบก และมีพื้นฐานเพียงพอในการช่วยพัฒนาท้องถิ่นและ ประเทศชาติแล้ว ยังต้องเป็นแบบฉบับของนายทหาร สัญญาบัตรผู้มีลักษณะผู้นำที่ดี มีวินัย มีความกล้าหาญ เสียสละ รู้แบบธรรมเนียมของกองทัพ มีอุดมการณ์ในการ อุทิศตนเพื่อชาติและประชาชน มีความเข้มแข็งทั้งทาง

ร่างกายและจิตใจ เป็นสุภาพบุรุษมีคุณธรรม มีจิตสำนึก และสัณยตาญาณในการรบ สามารถพัฒนาและดำรงความเข้มแข็งของสมรรถภาพร่างกายและจิตใจ มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองในวิชาชีพทหาร และช่วยพัฒนากองทัพ ทั้งยังต้องสามารถฝึกสอนอบรมผู้ใต้บังคับบัญชาและเสริมสร้างให้แก่งานพลในหน่วยงานของตนมีความเป็นทหารอาชีพอย่างแท้จริง จากการที่ รร.จปร. ได้กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและสอดคล้องกับความต้องการของกองทัพบก ทำให้ทุกภาคส่วนใน รร.จปร. ตระหนักถึงการเป็นสถาบันต้นกำเนิดแห่งผู้นำ จึงส่งเสริมและเสริมสร้างความเป็นผู้นำให้เกิดขึ้นแก่นักเรียนนายร้อยผ่านหลักสูตรและกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ เช่น สกศ.๑ มีรายวิชาที่ส่งเสริมความเป็นผู้นำ เช่น วิชาการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อความเป็นผู้นำทหาร สวท.๑ มีวิชาจิตวิทยาการปกครองทหาร อีกทั้งยังสอดแทรกในทุกรายวิชาที่ทำการสอนในขณะ ที่ กรม นนร.รอ.๑ มีแนวทางการพัฒนาและสร้างเสริมคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อยผ่านระเบียบ และกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ระบบการปกครองและการบังคับบัญชา ระบบเกียรติศักดิ์ ระบบความเหมาะสมในการเป็นผู้นำทหาร กิจกรรม Leader Challenge การแข่งทักษะทางทหาร CRMA Competition ซึ่งเป็นกิจกรรมทางทหารที่ปฏิบัติร่วมกันระหว่างนักเรียนนายร้อยทุกชั้นปี ฯลฯ ซึ่งการหล่อหลอมความเป็นผู้นำของนักเรียนนายร้อยผ่านหลักสูตรและ กิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบของ รร.จปร. ส่งผลให้คุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อยอยู่ในระดับสูง

2. การเปรียบเทียบคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า

2.1 นักเรียนนายร้อยที่มีบุคลิกต้นแบบ และไม่มีบุคลิกต้นแบบ มีคุณลักษณะผู้นำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการมีบุคลิกต้นแบบนั้นจะช่วยสร้างแรงบันดาลใจ และสร้าง

เป้าหมายต่อนักเรียนนายร้อยให้เกิดการเลียนแบบ และประพฤติปฏิบัติตนให้ใกล้เคียงกับบุคคลต้นแบบ นักเรียนนายร้อยที่มีบุคลิกต้นแบบจึงมีเป้าหมายและพยายามหาแนวทางที่จะเป็นไปตามรูปแบบผู้นำที่ตนเองชื่นชอบ เช่น นักเรียนนายร้อย ที่มีหัวหน้านักเรียนนายร้อยเป็นต้นแบบ ก็จะพยายามเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การยิงปืน การมีจิตสาธารณะ ศึกษาแนวคิด และมุมมองของบุคคลต้นแบบแล้วพยายามปฏิบัติตาม สอดคล้องกับ พงศกร จันทรฉาย, จิรพัชร บุญพรหม, อุดมลักษณ์ กุลศรีโรจน์, และศิริรัตน์ ศรีสะอาด (2566, น.352) ที่พบว่า บุคคลที่เป็นต้นแบบ หรือแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้อื่น จนเกิดการยอมรับและปฏิบัติตามจะมีคุณค่าในตนเอง และต่อสังคม ทั้งนี้ บุคคลต้นแบบถือเป็นแรงบันดาลใจที่สำคัญให้แก่ผู้อื่นในการพัฒนาตนเองผ่านการสร้างแรงจูงใจในตนเอง จนมีพฤติกรรมและเกิดการกระทำที่มุ่งสู่เป้าหมายนั้น เพื่อให้ตนเองสามารถประสบความสำเร็จได้เช่นเดียวกันกับผู้ที่เป็ต้นแบบ ดังนั้น นักเรียนนายร้อยที่มีบุคลิกต้นแบบจึงมีคุณลักษณะผู้นำโดยรวมสูงกว่านักเรียนนายร้อยที่ไม่มีบุคลิกต้นแบบ

2.2 การรับรู้ต่อการเป็นนักเรียนทหารที่แตกต่างกัน ทำให้คุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะก่อนเข้ามาเป็นนักเรียนนายร้อยนั้น แต่ละนาย มีการรับรู้ต่อการเป็นนักเรียนนายร้อยจากหลากหลายแหล่งข้อมูล เช่น บิดา-มารดา ญาติสนิท รุ่นพี่ โรงเรียน และสถาบันกวดวิชา ในรูปแบบของการแนะแนว หรือการชี้แนะอื่น ๆ ซึ่งเป็นการรับรู้ผ่านการบอกเล่าจากมุมมองของผู้อื่น เมื่อเข้ามาเป็นนักเรียนเตรียมทหารจนกระทั่งขึ้นเหล่ามาเป็นนักเรียนนายร้อย ต้องมีการปรับตัวจากพลเรือนมาสู่ นักเรียนทหารต้องเผชิญความกดดันและข้อจำกัดมากมาย การปฏิบัติตนภายใต้กฎ ระเบียบ คำสั่ง แบบธรรมเนียมของกองทัพบก การฝึก

ศึกษาทั้งทางวิชาการและวิชาชีพ อาจส่งผลให้การรับรู้ต่อการเป็นนักเรียนทหารเปลี่ยนแปลงไป สอดคล้องกับทฤษฎีตัวตน (Self Theory) ของ Rogers (1957, p.78) ที่กล่าวว่า บุคคลใดก็ตามที่สามารถทำให้ตนตามที่ตนรับรู้กับตนตามความเป็นจริง และตนตามอุดมคติมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันอย่างเหมาะสม บุคคลนั้นจะสามารถพัฒนาตนเองได้จนถึงขีดสุด และเป็นไปในทิศทางเดียวกับอารีรัตน์ รักศรีทอง, นรุตม์ พรประสิทธิ์ และงามลัมย์ ผิวเหลือง (2566) ที่พบว่า สุขภาวะทางจิตมีผลทางบวกต่อความสุขเชิงอัตวิสัยของบุคคล โดยนักเรียนนายร้อยกลุ่มที่มีการรับรู้ต่อการเป็นนักเรียนทหารที่ตรงกับความความเป็นจริงจะมีสุขภาวะทางจิตที่ดีส่งผลต่อความสุขเชิงอัตวิสัยต่อการเป็นนักเรียนทหาร จึงตั้งใจฝึกศึกษาและพัฒนาภาวะผู้นำของตนเองด้วยวิธีการเชิงรุกอย่างต่อเนื่องมากกว่านักเรียนนายร้อยกลุ่มที่การรับรู้ส่วนใหญ่ยังคงตรงกับความเป็นจริง กลุ่มที่การรับรู้ไม่ค่อยตรงกับความเป็นจริง และกลุ่มที่การรับรู้ไม่ตรงกับความเป็นจริงเลย

3. ความคาดหวังต่อผลการเรียนเฉลี่ยทางวิชาการที่แตกต่างกัน ทำให้คุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 โดยพบว่า นักเรียนนายร้อยกลุ่มที่มีความคาดหวังต่อผลการเรียนเฉลี่ยทางวิชาการ 2.00-3.39 มีคุณลักษณะผู้นำต่ำกว่ากลุ่มอื่น ๆ ทุกกลุ่ม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการวิจัยครั้งนี้ จำแนกตามเกณฑ์การได้รับเหรียญรางวัลจากการศึกษาเฉพาะสาขา ซึ่งเป็นไปตามระเบียบ รร.จปร. ว่าด้วยการศึกษาและการให้รางวัลการศึกษานักเรียนนายร้อย พ.ศ. 2564 หมวด 5 การให้รางวัลการศึกษา (รร.จปร., กรม นร.ร., 2566, น.53) โดยนักเรียนนายร้อยที่มีผลการเรียนเฉลี่ยทางวิชาการ 3.75 ขึ้นไป และระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 3.50 ได้รับรางวัลการศึกษาดีเลิศ เป็นเหรียญทองคำ สำหรับนักเรียนนายร้อยที่สอบได้ระดับคะแนนเฉลี่ยประจำปีการศึกษาสูงสุดในแต่ละกลุ่มสาขาวิชา

ส่วนนักเรียนนายร้อยที่สอบได้ระดับคะแนนเฉลี่ยประจำปีการศึกษาในแต่ละกลุ่มสาขาวิชา 3.60-3.74 และระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 3.30 ได้รับรางวัลการศึกษาดีมาก เป็นเหรียญเงิน และ 3.40-3.59 โดยระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 3.10 ได้รับรางวัลการศึกษาดี เป็นเหรียญทองแดง ทั้งนี้ นักเรียนนายร้อยที่จะได้รับเหรียญรางวัลจะต้องไม่มีรายวิชาใดได้อักษรระดับต่ำกว่า C ในปีการศึกษานั้น ในขณะที่นักเรียนนายร้อยที่มีช่วงระดับคะแนนเฉลี่ยประจำปีการศึกษาในแต่ละกลุ่มสาขาวิชา 2.00-3.39 ผ่านแต่ไม่ได้รับรางวัลการศึกษา ซึ่งนักเรียนนายร้อยกลุ่มนี้อาจจะขาดแรงจูงใจในการพัฒนาภาวะผู้นำของตนเอง จึงไม่กดดันตนเอง และเรียนเพียงเพื่อประดับประดาตนเองให้สามารถสำเร็จการศึกษาจากรร.จปร. เท่านั้น ส่วนระดับคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 2.00 จะไม่สามารถสำเร็จการศึกษาจากรร.จปร. ได้ จึงไม่มีนักเรียนนายร้อยนายใดที่คาดหวังผลการศึกษาในระดับนี้ สอดคล้องกับ สายัน ปิตีควร (2562) ที่ว่า รูปแบบภาวะผู้นำและแรงจูงใจมีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ดังนั้น ความคาดหวังต่อผลการเรียนเฉลี่ยทางวิชาการที่แตกต่างกัน จึงทำให้คุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อยแตกต่างกัน

4. ชั้นปี และกลุ่มสาขาวิชาที่แตกต่างกัน ไม่ส่งผลให้คุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อยแตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะนักเรียนนายร้อยได้รับการปลูกฝังและพัฒนาคุณลักษณะผู้นำทางทหารมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เป็นนักเรียนเตรียมทหารจนขึ้นเหล่ามาศึกษาที่ รร.จปร. ได้เรียนรู้การเป็นผู้ตามที่ดีผ่านระบบนักเรียนนายร้อยใหม่ เพื่อเป็นผู้นำที่ดีในชั้นปีที่สูงขึ้น แม้ว่าจะอยู่ชั้นปี หรือกลุ่มสาขาวิชาที่แตกต่างกันก็ไม่ส่งผลต่อคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อย ซึ่งผลที่ได้ไม่สอดคล้องกับ กันยารัตน์ เมืองแก้ว (2561, น.198) ที่พบว่า พฤติกรรมการพัฒนาตนเองของนักศึกษาที่มีชั้นปีที่ศึกษา และคณะ

วิชาต่างกัน มีพฤติกรรมการพัฒนาตนเองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งยังไม่สอดคล้องกับ ภูมิประเทศ และตรีศูลา สุขเกษม (2562) ที่พบว่า นักศึกษาที่สังกัดคณะต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำ ของผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะ นักเรียนนายร้อยทุกนายถูกหล่อหลอมภายใต้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ รวมถึงกิจกรรม และการฝึกศึกษาในหลักสูตร ของ รร.จปร. ที่มีเป้าหมายและมาตรฐานเดียวกันทุกชั้นปี และทุกกลุ่มสาขาวิชา โดยมีการประเมินระบบความ เหมาะสมในการเป็นผู้นำทหารอย่างเป็นระบบและ เป็นรูปธรรม (รร.จปร., กรม นนร.ร., 2566, น.25) เพื่อให้ กลายเป็นนายทหารสัญญาบัตรผู้มีลักษณะผู้นำที่ดี มีวินัย มีความกล้าหาญ เสียสละ รู้แบบธรรมเนียมของกองทัพ มีอุดมการณ์ในการอุทิศตนเพื่อชาติและประชาชน (กองทัพบก, 2565) ดังนั้น ชั้นปีและกลุ่มสาขาวิชา ที่แตกต่างกัน ไม่ส่งผลให้คุณลักษณะผู้นำของนักเรียน นายร้อยแตกต่างกัน

5. ประเภทของการเป็นนักเรียนนายร้อย ที่แตกต่างกัน ไม่ส่งผลให้คุณลักษณะผู้นำของนักเรียน นายร้อยแตกต่างกัน ในที่นี้ประเภทของนักเรียนนายร้อย หมายถึง สถานภาพที่ใช้ชนิดกีฬามาเป็นตัวกำหนด สามารถจำแนกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ นักเรียนนายร้อย ประเภทนักกีฬา (นักกีฬา) หมายถึง นักเรียนนายร้อย ที่เป็นสมาชิกชมรมบาสเกตบอล รักบี้ฟุตบอล ฟุตบอล และกรีฑา ซึ่งเป็น 4 ชนิดกีฬาที่เป็นทางการสำหรับใช้ ในการแข่งขันกีฬาประเพณี ทหาร-ตำรวจ หรือเรียกกัน ทัวไปว่า กีฬาเหล่าในขณะที่นักเรียนนายร้อยประเภท ขาวบ้าน (ขาวบ้าน) หมายถึง นักเรียนนายร้อยที่เป็น สมาชิกชมรมอื่น ๆ นอกเหนือจากชมรมบาสเกตบอล รักบี้ฟุตบอล ฟุตบอล และกรีฑา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ

คุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อยเกิดจาก การหล่อหลอมและเสริมสร้างมาจากกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ รวมถึงกิจกรรม และการฝึกศึกษาในหลักสูตรของ รร.จปร. ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ประเภทของนักเรียนนายร้อย ที่ใช้ประเภทชนิดกีฬาที่เป็นทางการในการแข่งขัน 4 ชนิด จึงไม่ใช่ปัจจัยที่มีผลต่อคุณลักษณะผู้นำของนักเรียน นายร้อย อย่างไรก็ดี ผลจากการวิจัยนี้มีข้อน่าสังเกต คือ มีระเบียบการปฏิบัติประจำวัน (รปจ.) ของนักกีฬา ที่กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของนักกีฬาไว้ชัดเจน โดยช่วงที่มีการแข่งขันโดยเฉพาะกีฬาเหล่าสามารถใช้ รปจ. ของนักกีฬาที่ได้รับการอนุมัติทีมหรือการแข่งขันจาก ผู้บัญชาการ รร.จปร. โดยมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ ของนักกีฬาในทีมให้ชัดเจนและปฏิบัติได้จริง ในธุรการ ส่วนรวมและการฝึกซ้อมให้นำเสนอแก่ผู้บังคับกองพัน อนุมัติ โดยการปฏิบัติของนักกีฬาให้อยู่ในความควบคุม ของนายทหารควบคุมทีมกีฬา และผู้บังคับกองพันที่ รับผิดชอบกีฬานั้น ๆ ตั้งแต่การฝึกซ้อม ช่วงการเตรียมทีม จนจบภารกิจการแข่งขัน ทั้งนี้ รปจ. ของนักกีฬานี้ สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม ขึ้นอยู่กับ ผู้บังคับกองพันที่รับผิดชอบทีมกีฬานั้น ๆ เป็นผู้กำหนด (รร.จปร., กรม นนร.ร., 2566, น.98-99) ดังนั้น เมื่อหมดห้วงเวลาการแข่งขันกีฬา นักเรียนนายร้อย ที่เป็นนักกีฬาควรกลับมาใช้ รปจ. ของนักเรียนนายร้อย ปกติตามเดิม แต่ในความเป็นจริงมักจะพบว่า แม้ว่าจะผ่าน ช่วงการแข่งขันไปแล้ว นักกีฬายังคงใช้ในสิทธิ์จัดเว้นธุรการ ส่วนรวม เช่น การรวมแถว การรับประทานอาหารเช้า เพื่อ ฝึกซ้อมต่อเนื่อง อาจเป็นช่องว่างทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำ ในการปฏิบัติ และเกิดเป็นความขัดแย้งระหว่างนักเรียน นายร้อยที่เป็นนักกีฬาและชาวบ้านได้ ทั้งนี้ ผลการวิจัย ดังกล่าวสามารถนำมาทบทวนการปฏิบัติเพื่อลดความ เหลื่อมล้ำและความขัดแย้งในกลุ่มของนักเรียนนายร้อยได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป มีดังนี้

1.1 ควรส่งเสริมให้นักเรียนนายร้อยมีบุคคลต้นแบบที่มีภาวะผู้นำ ด้วยการเชิญผู้นำทางการทหารที่มีคุณลักษณะผู้นำที่ดีมาพบปะนักเรียนนายร้อยเป็นระยะ อีกทั้งบุคลากรและผู้บังคับบัญชาที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนนายร้อย

1.2 ควรมีการตรวจสอบ และประเมินการรับรู้ต่อการเป็นนักเรียนทหารของนักเรียนนายร้อยอย่างสม่ำเสมอ และเป็นรูปธรรม

1.3 ครูอาจารย์ที่เกี่ยวข้อง ควรสอดแทรกเนื้อหาที่เสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำทางการทหารในรายวิชาที่ทำการสอนด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น กรณีศึกษา การแสดงบทบาทสมมติ กิจกรรมการพัฒนาดตนเอง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำรายบุคคลและรายกลุ่มให้นักเรียนนายร้อย

1.4 รร.จปร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำผลการวิจัยที่ได้ไปกำหนดนโยบายในการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อยให้ชัดเจนอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อก่อให้เกิดเป็นอัตลักษณ์ของการเป็นนักเรียนนายร้อยที่ชัดเจนและเหมาะสมกับเอกลักษณ์ของ รร.จปร. ทั้งนี้ รร.จปร. ควรมีกิจกรรมที่มีการส่งเสริมให้นักเรียนนายร้อยมีบุคคลต้นแบบ ส่งเสริมการรับรู้ต่อการเป็น

นักเรียนทหาร รวมทั้งส่งเสริมผลการเรียนเฉลี่ยทางวิชาการ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำให้เกิดแก่นักเรียนนายร้อยอย่างเป็นรูปธรรม

1.5 จากผลการวิจัยที่พบว่า ประเภทของนักเรียนนายร้อยที่เป็นนักกีฬาและชาวบ้านไม่ส่งผลต่อคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อย ผู้บังคับบัญชาในกรม นนร.รอ.ฯ และหน่วยที่เกี่ยวข้อง จึงควรกำกับดูแลให้นักกีฬากับชาวบ้านมีความเสมอภาคโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้ ทั้งนี้อาจกำหนดช่วงเวลาชัดเจน เช่น หนึ่งเดือนก่อนการแข่งขันกีฬาเหล่า นักกีฬาสามารถปฏิบัติตาม รปจ. ของนักกีฬาได้ แต่หลังจากเสร็จจากการแข่งขันกีฬาเหล่าต้องกลับเข้าสู่ รปจ. ของนักเรียนนายร้อยปกติเช่นเดียวกับชาวบ้านภายในหนึ่งสัปดาห์

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป มีดังนี้

2.1 ควรมีการค้นคว้า และพัฒนาเครื่องมือประเมินคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อยที่มีประสิทธิภาพอย่างเป็นรูปธรรม

2.2 ควรมีการศึกษาเรื่อง “คุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อยกับความเป็นนักรบที่ชาญฉลาดของกองทัพบก” และส่งเสริมให้มีเวทีแลกเปลี่ยนที่ส่งเสริมความเป็นนักรบที่ชาญฉลาดของนักเรียนนายร้อยอย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

กองทัพบก. (2565). คำสั่งกองทัพบกที่ 1/2566 เรื่อง นโยบายการฝึกอบรมและการศึกษาของกองทัพบก พ.ศ. 2566-2567.

13 ตุลาคม 2565.

กันยารัตน์ เมืองแก้ว. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมพัฒนาดตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 11(2), 197-215.

ทวี แจ่มจำรัส. (2562). การเป็นทหารอาชีพของไทยกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของทหาร. สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2567, จาก https://www.matichon.co.th/news-monitor/news_1733824

- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พงศกร จันทรฉาย, จีรพัชร บุญยพรหม, อุดมลักษณ์ กุลศรีโรจน์ และศิริรัตน์ ศรีสะอาด. (2566). การใช้บุคคลต้นแบบเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในตนเอง. *วารสารปัญญาวิวัฒน์*, 15(3), 352-367.
- ภักภณ สนิทสม และณัฐพล จารัตน์. (2558). คุณลักษณะผู้นำทางทหารที่พึงประสงค์ของกองทัพไทย. *วารสารนักบริหาร*, 35(1), 75-86.
- ภูริส ภูมิประเทศ และตรีชฎา สุขเกษม. (2562). ภาวะผู้นำของผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. *มนุษยสังคมสาร (มสส.)*, 17(2), 121-139.
- รุ่งอรุณ วัฒนากร. (2565). คุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า*, 9(1), 95-109.
- โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า. (2566). *รายงานการประเมินตนเองประจำปี 2565*. นครนายก: โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า. (อัดสำเนา).
- โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า, กรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ [กรม นนร.ร.ร.จปร.]. (2566). *คู่มือนักเรียนนายร้อย พ.ศ. 2566*. กรุงเทพฯ: กรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า.
- วรวิทย์ แสงทอง และวิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2561). การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 8(3), 251-263.
- วีระยุทธ สมหมาย และชยุต ภวานันท์กุล. (2565). บทบาทของผู้นำทหารในอนาคตเพื่อสร้างองค์กรแห่งความสุขของกองบัญชาการช่วยรบที่ 1 อำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี. *วารสารรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 5(2), 131-142.
- สายัน ปิตีควร. (2562). *ภาวะผู้นำและแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายผลิต บริษัทวาลิโอ คอมพิวเตอร์แอนด์ไดรฟ์วิง แอสซิสแทนซ์ ซิสเต็มส์ (ประเทศไทย) จำกัด* (การค้นคว้าอิสระปริญญาโท). มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรญาณ.
- สุรชาติ บำรุงสุข. (2566). *Transform or die: ปฏิรูปกองทัพไทย*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- อารีรัตน์ รักศรีทอง, นฤตม์ พรประสิทธิ์ และงามลย์ ผิวเหลือง. (2566). อิทธิพลของสุขภาวะทางจิตความผูกพันทางสังคมที่มีต่อความสุขเชิงอัตวิสัยของทหารผ่านศึกสูงอายุในกรุงเทพมหานคร. *วารสารสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ*, 14(2), 181-196.
- Maxwell, J. C. (2012). *The 5 Levels of Leadership*. New York: Center Street.
- Roger, C. R. (1957). *SEI: Counseling and psychology*. Boston, Massachusetts: The Riverside Press.
- The United States Army. (1958). *FM 22-100 Military Leadership*. Headquarters, Department of the Army.